

EUROOPA KOHTU OTSUS

5. märts 1980*

[...]

Kohtuasjas 98/79,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal de première instance de Liège'i presidendi esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Josette Pecastaing, ettekandja ja baaridaam, elukoht: Liège,

ja

Belgia riik, mida esindab justiitsminister,

eelotsust nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi 64/221/EMÜ välisriigi kodanike liikumise ja elukohaga seonduvate avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohalt õigustatud erimeetmete kooskõlastamise kohta artiklite 8 ja 9 tõlgendamiseks,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. O'Keefe ja A. Touffait, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

kohtujurist: F. Caportorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

1. Oma 18. juuni 1979. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. juunil 1979, esitas Tribunal de première instance de Liège'i president EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule mitu eelotsuse küsimust nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi 64/221/EMÜ välisriigi kodanike liikumise ja elukohaga seonduvate avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohalt õigustatud erimeetmete kooskõlastamise kohta (EÜT 1964, lk 850) artiklite 8 ja 9 tõlgendamiseks, et teha kindlaks, kas Prantsusmaa kodaniku esitatud tsiviilhagi tema suhtes Belgia politsei poolt tehtud väljasaatmisotsuse täideviimise peatamise nõudes tuleb läbivaatamiseks vastu võtta.

Direktiivi 64/221/EMÜ kohaldamine Belgias

2. Menetluse käigus saadud teabest ilmneb, et Belgia ole jõustanud nimetatud direktiivi artikli 8 rakendamiseks vajalikke eriõigusakte. Tegelikult ei ole menetlusosaliste vahel vaidlust selles, et kõik isikud võivad nende kodakondsusele vaatamata esitada haldusasjades kaebusi Belgia Conseil D'Etat'le, s.t et kõnealuse direktiivi artiklis 1 viidatud isikutel on õigus nende suhtes võetud politseimeetmete suhtes kohtumenetlust alata. Artikli 9 kohaldamise osas võttis Belgia oma 1. aprilli 1969. aasta seaduses (*Moniteur belge*, lk 6182) vastu sätte, mille eesmärk on võimaldada direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel pöörduda välismaalaste järelevalvet käsitleva 28. märtsi 1952. aasta seaduse artikli 10 alusel loodud nõuandekomitee (*commission consultative*) poole. Vastavalt 22. detsembri 1969. aasta kuninglikule määrusele (*Moniteur belge*, 1970, lk 1402) on isikul, kellele on keeldutud väljastamast elamisluba või kelle suhtes on enne loa väljastamist tehtud väljasaatmisotsus, õigus kaevata nimetatud komiteele, esitades justiitsministrile taotluse kaheksa päeva jooksul arvates kuupäevast, mil tema suhtes tehtud otsus talle teatavaks tehti.

3. Menetluse käigus saadud teabest ilmneb, et halduskohtute asjakohaste otsuste kohaselt kaotab välismaalane õiguse kaevata Conseil D'Etat'le, kui ta ei ole kehtestatud tähtaja jooksul kõigepealt pöördunud nõuandekomitee poole. Vastuseks Euroopa Kohtu poolt esitatud küsimustele on Belgia valitsus täiendavalt selgitanud, et halduspraktika kohaselt ei teavitata välismaalast, kelle suhtes on võetud politseimeetmeid, talle otsusest teatamise ajal tema õigusest kaevata nõuandekomiteele, kaebuse esitamise tähtajast ega nimetatud komiteele kaebuse esitamata jätmise tagajärgedest, mis on seotud hilisema kaebuse esitamisega kohtutele.

Kaebuse taust

4. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusest ja kohtuasja materjalidest ilmneb, et hageja sisenes 8. oktoobril 1977 seaduslikult Belgia territooriumile ja töötas Liège'i piirkonnas ettekandjana baarides, mida politsei peab moraali seisukohalt kahtlasteks. 8. novembril 1977 esitas pr Pecastaing, kes oli vahepeal registreerinud end tema elukohaks olevas piirkonnas, taotluse töötaja elamisloa saamiseks. Belgia politsei hankis teavet Prantsuse ametiasutustelt ning sai teada, et hageja oli Prantsusmaal ja Saksamaa Liitvabariigis varasemalt tegutsenud prostituudina. Sellele teabele tuginedes võttis justiitsministeeriumi avaliku julgeoleku osakonna välismaalaste büroo 3. mail 1978 vastu otsuse, millega keelduti hagejale elamisluba väljastamast ja kohustati teda riigist 15 päeva jooksul lahkuma ning milles teatati, et vastasel juhul ta arreteeritakse ja viiakse korrakaitseorganite esindajate poolt riigipiirile. Pr Pecastaing'ile teatati neist meetmetest

16. mail 1978. Otsuses märgiti, et hageja elamine Belgias on “avaliku korra seisukohalt ebasoovitav”. Pr Pecastaing esitas kohe kaebuse välismaalaste nõuandekomiteele. 14. detsembril 1978 väljastas nimetatud komitee arvamuse, milles toetas elamisloa väljastamisest keeldumise otsust. 12. jaanuaril 1979 kordas välismaalaste büroo oma väljasaatmisotsust, tuginedes sisuliselt samadele põhjustele, millele viidati eelmises otsuses, ja nägi otsuse jõustamiseks ette samasugused meetmed.

5. On ilmne, et hageja ei esitanud selle otsuse peale kaebust Conseil D’Etat’le. Hageja põhjendas kaebuse esitamatajätmist sellega, et tema suhtes tehtud otsust ei käsitleta meetmena, mille vastu võib kaebust esitada, kuna olemasoleva pretsedendiõiguse kohaselt võib Conseil D’Etat’le kaebusi esitada ainult selliste väljasaatmisotsuste suhtes, mis on vormistatud ministeeriumi otsusena. Küll aga algatas hageja menetluse Belgia riigi vastu Tribunal de première instance de Liège’is tema suhtes tehtud otsuse väidetava ebaseaduslikkuse tõttu kahjutasu maksmise nõudes. Samal ajal taotles ta ajutist määrust väljasaatmisotsuse täideviimise peatamiseks kuni tema hagi lahendamiseni kohtu poolt.

6. Kõnesoleva vaidluse lahendamiseks esitas eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

Tõlgendades direktiivi 64/221/EMÜ artikleid 8 ja 9 kohtuasjas 48/75 (Royer, EKL 1976, lk 497) 8. aprillil 1976 tehtud otsuses, märkis Euroopa Kohus otsuse resolutiivosa neljandas punktis otsuse punktide 52–62 alusel, et

“Välja arvatud asjakohaselt põhjendatud edasilükkamatutel juhtudel, ei või väljasaatmisotsust ühenduse õiguse kaitse all oleva isiku vastu täide viia enne, kui asjaomasel isikul on olnud võimalik kasutada kõiki direktiivi 64/221/EMÜ artiklites 8 ja 9 ette nähtud õiguskaitsevahendeid.”

Esimene küsimuste rühm

A – Kohtuotsuses käsitletavat õiguskaitsevahendit hõlmavad direktiivi 64/221/EMÜ artikli 9 lõikes 2 ette nähtud õiguskaitsevahendeid, mis on sätestatud Belgia 1. aprilli 1969. aasta seaduse artikliga 1, mille alusel on kehtestatud välismaalaste järelevalvet käsitleva 28. märtsi 1952. aasta seaduse uus artikkel 3A. Nimetatud artikkel käsitleb esimese elamisloa väljastamisest keeldumise otsuste ja enne elamisloa väljastamist isiku väljasaatmise otsuseid puudutavaid õiguskaitsevahendeid (Belgia Conseil D’Etat: 18. juuni 1976. aasta otsus 17.722 ja 2. detsembri 1977. aasta otsus 18.609; Recueil des arrêts du Conseil d’État, 1977, lk 1381).

Ilmneb, et peatava toimega õiguskaitsevahendid hõlmavad kõnealuse direktiivi artiklist 8 tulenevalt ka siseriiklikus õiguses sisalduvaid taotlusi haldusmeetmete tühistamiseks. Kas taoliseks peatava toimega õiguskaitsevahendiks võib olla ka väljasaatmisotsuse teinud asutuse vastu algatatud hagi ebaseadusliku haldustoimingu eest tsiviilvastutuse kohaldamise nõudes?

Teisisõnu – kas otsuse täideviimist peatav toime on selline menetlusnorm, mis piirdub ainult vahetute õiguskaitsevahendite kasutamisega, või on selle näol tegemist ühenduse õigusega kaitstavate isikute hüvanguks kehtestatud põhiõiguse kohandusega, mille kohaselt on kõikidel isikutel õigus õiglasele tsiviilkohtumõistmisele?

B – Üldisemalt väljendudes: Kas tsiviilõigusi ja -kohustusi (inimõiguste kaitse konventsiooni artikli 6 mõistes) puudutavas vaidluses Euroopa Ühenduse ühe liikmesriigi kodaniku ja teise liikmesriigi ametiasutuse vahel, mille puhul tuleb kohaldada ühenduse õigust, tähendab õigus õiglasele kohtumõistmisele seda, et asjaomasele isikule tuleb anda reaalne võimalus pöörduda isiklikult asjaomase liikmesriigi kohtute poole?

Kui ülal toodud küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas inimõiguste kaitse konventsioonist, tõlgendatuna koos ühenduse õigusega, võib järeldada seda, et kodanikul on õigus kohtumenetluse ajal isiklikult viibida selle riigi territooriumil, mille vastu ta hagi on algatanud, vaatamata tema väljasaatmist puudutavale haldusmeetmele (välja arvatud asjakohaselt põhjendatud edasilükkamatutel juhtudel)?

Teine küsimuste rühm

Asjakohaselt põhjendatud edasilükkamatul juhul võib väljasaatmisotsuse mis tahes kaebusele vaatamata täide viia.

Kas edasilükkamatus moodustab väljasaatmisotsuse lahutamatu osa, s.t kas edasilükkamatuse olemasolu kindlakstegemise kuulub ainult vastava otsuse teinud asutuse pädevusse?

Või vastupidi – kas edasilükkamatuse hindamine on seotud kohtuliku õiguskaitsevahendi kasutamisega, s.t vaidluse korral võib selle küsimuse lahendada kohus, kus menetlus on algatatud?

7. Eeltoodud küsimustega soovitakse määrata kindlaks kohustused, mida liikmesriigid on direktiivi 64/221/EMÜ artiklite 8 ja 9 alusel kohustatud täitma, et tagada väljasaatmisotsuse objektiks olevate isikute kaitse kohtute poolt. Täpsemalt soovitakse nimetatud direktiivist liikmesriikidele tulenevate kohustuste selgitust seoses kõnealuste meetmete peale esitatud kaebuste peatava mõju ja direktiivi artiklis 9 mainitud “edasilükkamatuse” hindamisega. Nende küsimuste esitamisel viitas eelotsusetaotluse esitanud kohus ühelt poolt Euroopa Kohtu pretsedendiõiguse teatud aspektidele, mis tulenevad kohtuasjas 48/75 (Royer, EKL 1976, lk 497) 8. aprillil 1976 tehtud otsusest, ning teiselt poolt Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 6 sisalduvale “õiglase kohtumõistmise” mõistele.

Direktiivi artikli 8 tõlgendamine

8. Artikli 8 tõlgendamise kohta esitatud küsimustega soovitakse sisuliselt teha kindlaks, kas liikmesriigis nimetatud artikli kohaselt võimaldatud õiguskaitsevahendid hõlmavad lisaks välismaalaste poliitika alusel võetud meetmete tühistamiseks halduskohtutele esitatavatele kaebustele ka kaebusi teistele kohtutele ning kas selliste kaebuste esitamine omab peatavat mõju, nii et kaebuse esitajal on õigus jääda kogu menetluse ajaks selle riigi territooriumile, mille vastu ta menetluse algatas.

9. Artikkel 8 sätestab: “Asjaomasel isikul on territooriumile sisenemise, elamisloa väljastamisest või selle pikendamisest keeldumise või territooriumilt väljasaatmise kohta

tehtud otsuste suhtes samad õiguskaitsevahendid, kui asjaomase riigi kodanikel on haldustoimingute suhtes.”

10. Selles artiklis määratletakse direktiivis viidatud otsused “haldustoimingutena” ja kehtestatakse liikmesriikide kohustus võimaldada kõikidele selliste haldustoimingute objektiks olevatele isikutele samad õiguskaitsevahendid, kui sama riigi kodanikel on haldustoimingute suhtes. Järelikult ei või liikmesriigis seada direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate isikute kaebamisõiguse eeltingimuseks teatud vormi- või menetlusnõudeid, mis on ebasoodsamad oma riigi kodanikele haldustoimingute vaidlustamiseks võimaldatud õiguskaitsevahenditest – see oleks vastuolus artiklis 8 sätestatud kohustusega. Seega peab õiguskaitsevahend olema kättesaadav kõikidele direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele isikutele kõikide otsuste puhul, mis võivad viia isiku väljasaatmisotsuseni, enne otsuse täideviimist.

11. Artiklis 8 ei ole määratletud kohtud, kuhu vastava kaebuse võib esitada. Vastus sellele küsimusele sõltub iga liikmesriigi kohtusüsteemist. Eeltoodust tuleneb, et kui liikmesriigis võib haldustoimingid vaidlustada tavalistes kohtutes, siis tuleb direktiivi 64/221/EMÜ kohaldamisalasse kuuluvaid isikuid kohelda sellistes kohtutes haldustoimingute vaidlustamise õiguse osas selle liikmesriigi kodanikega võrdselt. See tähendab, et kui liikmesriigis puudub teatud halduskohtutel haldusotsuse täideviimise peatamise pädevus ning see õigus on antud tavalistele kohtutele, on see liikmesriik kohustatud võimaldama direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel taotleda otsuse peatamist neis kohtutes samadel tingimustel, mis on kehtestatud liikmesriigi enda kodanike suhtes. Samas tuleb rõhutada, et kirjeldatud õigused sõltuvad olemuslikult kohtusüsteemist ja kohtuorganite pädevuse jaotusest erinevates liikmesriikides, sest artikkel 8 kohustab liikmesriike ainult andma ühenduse õigusega kaitstud isikutele edasikaebamisõiguse tingimustel, mis ei ole ebasoodsamad asjaomase liikmesriigi kodanikele haldustoimingute vaidlustamiseks antud õigustest.

12. Samas ei ole artiklis 8 sätestatud mingeid erikohustusi direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate isikute kaebuste peatava mõju osas. Kui nimetatud sätte kohaselt peab asjaomasel isikul olema õigus vaidlustada teda puudutavat haldusmeedet, tuleb järeldada, nagu Euroopa Kohus osutas ka oma otsuses Royeri kohtuasjas (otsuse punkt 60), et väljasaatmisotsuse võib täide viia alles siis, kui sellel isikul on olnud võimalus täita kõik vaidlustamiseks vajalikud formaalsused (välja arvatud edasilükkamatutel juhtudel). Sellegipoolest ei saa nimetatud artiklist järeldada, et asjaomasel isikul on õigus jääda antud riigi territooriumile kogu tema poolt algatatud menetluse ajaks. Selline tõlgendus, mis võimaldaks asjaomasel isikul kaebuse esitamisega ühepoolset peatada teda puudutava meetme rakendamise, on vastuolus direktiivi eesmärgiga, milleks on viia omavahel vastavusse avalikust korrast, julgeolekust ja tervishoiu seisukohalt õigustatud nõuded ning kirjeldatud meetmete objektiks olevatele isikutele võimaldatavad tagatised.

13. Seega tuleb esitatud küsimustele vastata nii, et artikkel 8 hõlmab kõiki liikmesriigis selle riigi kohtusüsteemi ja kohtuorganite pädevuse jaotuse raames haldustoimingute vaidlustamiseks võimaldatud õiguskaitsevahendeid. Artikkel 8 sätestab liikmesriikide kohustuse tagada direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele isikutele õiguslik kaitse, mis on samaväärne riigi enda kodanikele tagatud kaitsega haldustoimingute peale kaebuste esitamise osas, sealhulgas ka kaevatavate toimingute täideviimise peatamise osas, kui

peatamine on põhjendatud. Teisest küljest ei saa artiklist 8 järeldada liikmesriikide kohustust lubada välismaalasel jääda oma territooriumile kogu menetluse ajaks, ent tagada tuleb isiku õigus õiglasele kohtumõistmisele ja kõikide kaitsevõimaluste kasutamisele.

Direktiivi 64/221/EMÜ artikli 9 tõlgendamine

14. Artikli 9 tõlgendamise osas on Euroopa Kohtult palutud selgitust õiguste kohta, mis tuleb asjaomastele isikutele anda seoses välismaalaste poliitikast tulenevate meetmete peatamisega, et võimaldada neil isikutel tõhusalt kasutada neile ette nähtud õiguskaitsevahendeid, ning otsust selle kohta, kas artiklis 9 viidatud edasilükkamatuse määramine kuulub ainult haldusastutuse pädevusse või võivad selle üle vaidluste korral otsustada kohtud.

15. Direktiivi 64/221/EMÜ artikli 9 sätteid täiendavad artikli 8 sätteid. Nende sätete eesmärk on tagada minimaalne menetluslik kaitse isikutele, kelle suhtes on võetud direktiiviga hõlmatud meetmeid, artikli 9 lõikes 1 viidatud kolmel erijuhul: “Kui kohtule kaebuse esitamise õigus puudub või kui kaebust võib esitada ainult otsuse õigusliku kehtivuse kohta või kui kaebus ei peata otsuse täitmist...”. Esimesel juhul korvab kaebus “pädevale asutusele”, milleks ei ole otsuse teinud asutus, kohtule kaebuse esitamise võimaluse puudumist. Teisel juhul on pädeva asutuse sekkumise eesmärk võimaldada asjaomase isiku olukorra üksikasjalikku uurimist, sealhulgas kavandatava meetme sobivuse uurimist, enne otsuse lõplikku vastuvõtmist. Kolmandal juhul on menetluse eesmärk võimaldada asjaomasel isikul taotleda ja – kui see on põhjendatud – saavutada kavandatud meetme rakendamise peatamist, et korvata kohtutelt meetme rakendamise peatamise taotlemise võimaluse puudumist.

16. Eeltoodust tuleneb, et liikmesriik ei või kohaldada kõnealuse direktiivi artikli 9 sätteid nii, et nende tegelik mõju seisneb direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele isikutele artikli 8 alusel võimaldatud õiguskaitsevahendite piiramises või nende kasutamise võimatuks muutumises.

17. Kui käsitleda artiklit 9 eraldiseisvalt, tuleks meenutada, nagu Euroopa Kohus osutas ka oma otsuses Royeri kohtuasjas (otsuse punkt 59), et samas artiklis viidatud “pädevale asutusele” kaebamise menetlus peab eelnema väljasaatmisotsuse tegemisele, kui tegemist ei ole edasilükkamatu juhtumiga. Iseäranis olukorras, kus liikmesriik on kohaldanud artiklit 9, et korvata kohtutele esitatavate kaebuste peatava mõju puudumist, kaotaks see säte oma mõju, kui (välja arvatud edasilükkamatutel juhtudel) kavandatud väljasaatmisotsuse täideviimist ei peatataks kuni pädeva asutuse arvamuse esitamiseni (Royer kohtuasjas tehtud otsuse punkt 61).

18. Seega tuleb artiklist 9 järeldada, et kui kõnealune arvamus on esitatud ja asjaomasele isikutele teatavaks tehtud, võib väljasaatmisotsuse viivitamatult täide viia tingimusel, et see ei piira isiku õigust jääda riiki ajaks, mis on vajalik direktiivi artikli 8 alusel võimaldatud õiguskaitsevahendite kasutamiseks.

19. Edasilükkamatuse osas ilmneb artikli 9 lõikest 1, et asjakohaselt põhjendatud juhtudel otsustab edasilükkamatuse üle haldusastutus ja et sellistel juhtudel võib isiku riigi territooriumilt välja saata ka enne “pädeva asutuse” arvamuse esitamist.

20. Seega tuleb esitatud küsimustele vastata, et artiklis 9 viidatud uurimise ja arvamuse esitamise menetluse, mis on mõeldud leevendada artiklis 8 kirjeldatud õiguskaitsevahendite puuduste mõju, eesmärk ei ole anda kohtutele täiendavaid volitusi direktiivis viidatud meetmete peatamise osas ega väljasaatmisotsuse täideviimise edasilükkamatuse hindamise osas. Nende ülesannete täitmist siseriiklike kohtute poolt reguleerib direktiivi artikkel 8. Sellegipoolest ei või selle sätte kohaldamisala piirata liikmesriigi poolt direktiivi artikli 9 alusel võetud meetmetega.

“Õiglase kohtumõistmise” nõue (Euroopa inimõiguste kaitse konventsiooni artikkel 6)

21. Eelotsusetaotluse esitanud kohus, olles ilmselt arvamusel, et käesolevas asjas käsitletavat õigused on olemuslikult “tsiviilõigused”, küsib, kas lisaks direktiivi 64/221/EMÜ sätetele tuleb ühenduse õigussüsteemis tagada vastavus ka inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 6 sätestatud nõuetele, mille kohaselt “Igaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamise korral õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud õigusemõistmise volitustega institutsioonis”.

22. Seda küsimust ei tundu olevat vajalik kõnesolevas asjas käsitleda, sest direktiivi 64/221/EMÜ võib preambuli kolmanda põhjenduse kohaselt direktiivis viidatud meetmete osas pidada kooskõlas olevaks konventsiooni artiklis 6 sätestatud “õiglase kohtumõistmise” nõudega vähemalt artiklis 8 sisalduvate, kohtutes kasutatavate õiguskaitsevahendite süsteemi osas, nagu on märgitud eespool. Seega ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõstatatud küsimustele sellele aspektile vaja vastata.

Kohtukulud

23. Belgia valitsuse, Prantsuse valitsuse, Taani valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni poolt Euroopa Kohtule märkuste esitamisel kantud kulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Tribunal de première instance de Liège’is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates Tribunal de première instance de Liège’i presidendi poolt 18. juuni 1979. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1. Nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi 64/221/EMÜ välisriigi kodanike liikumise ja elukohaga seonduvate avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohalt õigustatud erimeetmete kooskõlastamise kohta artikkel 8 hõlmab kõiki liikmesriigi kohtusüsteemi ja kohtuorganite pädevuse jaotuse raames haldustoimingute vaidlustamiseks võimaldatud õiguskaitsevahendeid.

Nimetatud artikkel sätestab liikmesriikide kohustuse tagada direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele isikutele õiguslik kaitse, mis on samaväärne riigi enda kodanikele tagatud kaitsega haldustoimingute vastu kaebuste esitamise osas, sealhulgas kaevatavate toimingute täideviimise peatamise osas, kui peatamine on põhjendatud.

Teisest küljest ei saa direktiivi 64/221/EMÜ artiklist 8 järeldada liikmesriikide kohustust lubada välismaalasel jääda oma territooriumile kogu menetluse ajaks, ent tagada tuleb isiku õigus õiglasele kohtumõistmisele ja kõikide kaitsevõimaluste kasutamisele.

2. Direktiivi 64/221/EMÜ artiklis 9 viidatud uurimise ja arvamuse esitamise menetluse, mis on mõeldud levendama artiklis 8 kirjeldatud õiguskaitsevahendite puuduste mõju, eesmärk ei ole anda kohtutele täiendavaid volitusi direktiivis viidatud meetmete peatamise osas ega väljasaatmisotsuse täideviimise edasilükkamatuse hindamise osas.

Nende ülesannete täitmist siseriiklike kohtute poolt reguleerib direktiivi artikkel 8.

Sellegipoolest ei või selle sätte kohaldamisala piirata liikmesriigi poolt direktiivi artikli 9 alusel võetud meetmetega.

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. märtsil 1980. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher